นครธน
NAKORNTHON HOSPITAL

การจัดฟันร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกร แก้ปัญหาโครงสร้างใบหน้าและฟัน

ศูนย์ : ศูนย์ทันตกรรม
บทความโดยแพทย์ : ทพ. วุฒิพงษ์ เหล่าอมต

ผู้ที่ประสบปัญหา ฟันยื่น ฟันเหยิน ยิ้มเห็นเหงือกเยอะ คางยื่น หน้าเบี้ยว และมีปัญหาในการบดเคี้ยวผิดปกติ เนื่องจากการสบฟันที่ผิดปกติที่อาจมีสาเหตุร่วมจากความผิดปกติของขากรรไกร “การจัดฟันร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกร” สามารถตอบโจทย์การรักษาสำหรับผู้มีปัญหาความผิดปกติของกระดูกขากรรไกรและใบหน้าได้ ด้วยมาตรฐานความปลอดภัยระดับสากล โดยการวางแผนร่วมกันของสหสาขาวิชาชีพ ในการให้บริการทางทันตกรรมแบบเฉพาะบุคคล

การจัดฟันร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกรคืออะไร

การจัดฟันร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกร (Orthognathic Surgery) คือ การผ่าตัดศัลยกรรมเพื่อปรับตำแหน่งของขากรรไกร
ร่วมกับการจัดฟันเพื่อช่วยแก้ไขและปรับปรุงโครงหน้าที่ผิดปกติ ซึ่งเป็นการรักษาที่แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ
การรักษาโครงสร้างใบหน้าขากรรไกร และ รักษาการสบฟันที่ผิดปกติ โดยผู้ที่มีความผิดปกติของกระดูกขากรรไกรบนและล่
ใบหน้าส่วนกลางสั้น ใบหน้าส่วนกลางยาว คางเบี้ยว คางยื่นยาว หรือ ใบหน้าไม่สมมาตร
ซึ่งการจัดฟันเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้ป่วยกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการผ่าตัดร่วมด้วย
เพื่อให้กระดูกขากรรไกรบนและล่าง อยู่ในตำแหน่งใหม่ที่เหมาะสม
โดยจะเป็นการวางแผนการรักษาร่วมกันระหว่างทันตแพทย์ผ่าตัดและทันตแพทย์จัดฟัน โดยทั่วไปจะทำการผ่าตัดเมื่อมีอายุ
ปีขึ้นไป โดยอาจผ่าตัดที่ขากรรไกรเดียว หรือทั้งสองขากรรไกร และอาจผ่าตัดเสริมที่คางได้ด้วย

ข้อดีของการจัดฟันร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกร

- ช่วยปรับแก้ไขโครงหน้าที่ผิดปกติ เช่น ฟันไม่สบกัน คางยื่น หน้าเบี้ยว
  เพื่อทำให้การเคี้ยวอาหารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- แก้ไขเรื่องความผิดปกติของรูปหน้าได้
- ช่วยให้ริมฝีปากสามารถหุบได้สนิท มีส่วนทำให้การออกเสียงได้ดีขึ้น ชัดขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น
- ช่วยป้องกันและหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาต่อเนื่อง ที่เกี่ยวข้องกับข้อต่อขากรรไกรผิดปกติ (TMJ)
- ทำให้สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติ ทั้งด้าน การสบฟัน การรับประทานอาหาร การพูด การหายใจ รวมถึง
  การมีใบหน้าที่สมส่วน สวยงาม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วิธีการจัดฟันร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกร

การจัดฟันร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกร สามารถทำได้ 2 วิธี
ซึ่งการเลือกวิธีในการรักษานั้นจะขึ้นอยู่กับระดับความผิดปกติของขากรรไกร และดุลยพินิจของทันตแพทย์
และในผู้ป่วยบางรายอาจพิจาณาการผ่าตัดกระดูกคางร่วมด้วย เพื่อแก้ไขใบหน้าส่วนล่างให้มีความสวยงามมากขึ้น ได้แก่

1. **การจัดฟันก่อนแล้วค่อยผ่าตัดขากรรไกร** ผู้ป่วยจะได้รับการจัดฟันให้เรียงตัวได้เหมาะสมก่อน โดยใช้เวลาประมาณ
เพื่อแก้ไขการซ้อนเกและปรับแนวแกนฟัน แต่อาจจะทำให้มีรูปร่างใบหน้าและการสบฟันที่ผิดปกติมากขึ้นแต่จะเป็นแค่ชั่วค
ก่อนการได้รับการผ่าตัดขากรรไกร และเมื่อพร้อมที่จะผ่าตัด ทันตแพทย์จะทำการพิมพ์ปากอีกครั้ง
เพื่อจำลองการผ่าตัดในแบบจำลองฟัน และทำเฝือกสบฟันสำหรับใช้ในห้องผ่าตัด
ซึ่งข้อดีของการจัดฟันก่อนทันตแพทย์ผ่าตัดจะสามารถประเมินรูปร่างใบหน้า และการสบฟันของผู้ป่วยได้ง่ายกว่า
และวางแผนการผ่าตัดได้อย่างเหมาะสม โดยภายหลังการผ่าตัดส่วนใหญ่การกัดสบฟันเกือบจะสมบูรณ์แล้ว
แต่ผู้ป่วยจะได้รับการจัดฟันต่อเป็นระยะเวลา 6 เดือน - 2 ปี

2. **การผ่าตัดขากรรไกรก่อนและจัดฟันหลังผ่าตัด** วิธีนี้จะสามารถลดระยะเวลาขั้นตอนจัดฟันก่อนผ่าตัดได้ 6-12 เดือน
และยังเป็นการหลีกเลี่ยงภาวะช่วงที่การสบฟันที่ดูผิดปกติมากจากการจัดฟันก่อนผ่าตัด เมื่อพร้อมที่จะผ่าตัด
ทันตแพทย์จะทำการพิมพ์ปาก เพื่อจำลองการผ่าตัดในแบบจำลองฟัน และทำเฝือกสบฟันสำหรับใช้ในห้องผ่าตัด

หลังจากนั้นเมื่อผู้ป่วยหายดีแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการ การจัดฟัน เพื่อปรับการเรียงฟัน และการสบฟันให้สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 1 ปี แต่ต้องพิจารณาทำวิธีนี้เป็นกรณีๆ ไป ไม่สามารถใช้ได้กับผู้ป่วยทุกคนเนื่องจากบางครั้งต้องจัดตำแหน่งฟันก่อนผ่าตัดอยู่ดี

ตัวอย่างเคส

ภาพที่ 1

ผู้ป่วยมีปัญหาคางยื่น เบี้ยว และฟันหน้าสบเปิด
ไม่สามารถบดเคี้ยวอาหารได้

ภาพที่ 2

เนื่องจากมีปัญหาของกระดูกขากรรไกรหลายส่วน
จึงวางแผนการผ่าตัดในลักษณะที่ต้องเตรียมฟันบางส่วนก่อ
(early surgical approach) และใช้เวลาเตรียมฟันก่อนการผ
เดือน จากนั้นวางแผนการผ่าตัดด้วยระบบดิจิตอล
โดยใช้ภาพรังสีสามมิติ ร่วมกับ แบบจำลองฟันสามมิติ
ในการจัดวางตำแหน่งกระดูกและการสบฟันที่ต้องการ

ภาพที่ 3

ภายหลังการผ่าตัดขากรรไกรบนและล่าง
รวมถึงปรับตำแหน่งของคาง
เพื่อให้ได้สัดส่วนใบหน้าที่เหมาะสม
ซึ่งทำให้ผู้ป่วยมีใบหน้าที่ได้สัดส่วนมากขึ้น
แก้ไขตำแหน่งคางที่เบี้ยว และแก้ไขฟันหน้าสบเปิด
โดยขั้นตอนภายหลังการผ่าตัด
ยังต้องทำการจัดฟันต่อเพื่อแก้ไขการสบฟันภายหลังการผ่าตัด
ตามแผนการรักษาที่วางไว้

ภาพที่ 4

ภาพใบหน้าด้านข้างของผู้ป่วย เปรียบเทียบก่อนรักษา
และหลังจากผ่าตัดขากรรไกร
จะเห็นสัดส่วนของใบหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างชัดเจน
ผู้ป่วยมีความมั่นใจมากขึ้น และสามารถบดเคี้ยวอาหารได้ดี

การเตรียมตัวก่อนการผ่าตัดผ่าตัดขากรรไกร

1. ตรวจประเมินสุขภาพทั่วไป ได้แก่ การตรวจร่างกาย ตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ ตรวจภาพรังสีทรวงอก
   รวมกับการประเมินความพร้อมในการดมยาสลบ

2. ผู้ที่มีโรคประจำตัวจะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมจากแพทย์ประจำตัวก่อนการผ่าตัด
3. ผู้ป่วยต้องดูแลสุขภาพให้ดีก่อนวันผ่าตัด หากผู้ป่วยมีไข้ ไอ จาม มีเสมหะ อาจต้องเลื่อนการผ่าตัดออกไป
4. ดูแลสุขอนามัยให้พร้อม ทั้งอาบน้ำ สระผม และจะต้องล้างสีเล็บมือ เล็บเท้าออกก่อนการผ่าตัด
5. 1 วันก่อนการผ่าตัด ผู้ป่วยจะต้องนอนรพ. เพื่อเตรียมความพร้อม และงดน้ำ และอาหาร 8 ชม. ก่อนเข้าห้องผ่าตัด

ขั้นตอนการผ่าตัดขากรรไกร

ก่อนการผ่าตัดขากรรไกรจะต้องได้รับการดมยาสลบก่อน และทันตแพทย์จะผ่าตัดในช่องปากจึงไม่เกิดแผลเป็นบนใบหน้า
ซึ่งจะทำการผ่าตัดเปิดเหงือกด้านใน กรอและเลื่อนกระดูกขากรรไกรให้อยู่ตำแหน่งที่เหมาะสม
และยึดกระดูกด้วยแผ่นโลหะดามกระดูก เพื่อให้กระดูกอยู่นิ่งและเชื่อมติดกัน แล้วจึงใส่สายระบายเลือดและเย็บปิดแผลผ่

การดูแลตัวเองหลังผ่าตัดขากรรไกร

1. จะใช้เวลาพักฟื้นที่โรงพยาบาลประมาณ 3-4 วันหลังการผ่าตัด ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล
2. ทันตแพทย์อาจใช้ยางยืดขากรรไกรบนและล่างไว้ด้วยกัน ในกรณีที่กัดฟันไม่ลงหรือฟันไม่สบกันประมาณ 2-4 สัปดา
   เพื่อให้การกัดสบฟันดีขึ้น ทำให้ไม่สามารถอ้าปากได้ แต่สามารถรับประทานอาหารเหลวได้
   ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสภาพการกัดสบฟันหลังผ่าตัด
3. ภายในสัปดาห์แรกหลังการผ่าตัดอาจมีอาการบวมหรือฟกช้ำบนใบหน้าซึ่งเป็นผลจากการผ่าตัด จากนั้นอาการบวมจ
   ลดลงใกล้เคียงภาวะปกติประมาณ 1 เดือน และจะมีรูปร่างใบหน้าที่คงที่ในระยะเวลา 6 เดือนหลังผ่าตัด
4. ประคบเย็นที่แก้มซ้ายและขวา เป็นเวลา 2-3 วัน จากนั้นให้ประคบอุ่นต่ออีก 1 สัปดาห์
5. สามารถเริ่มแปรงฟันได้ในวันที่ 2-3 หลังการผ่าตัด โดยใช้แปรงสีฟันขนาดเล็กขนนิ่ม ของเด็กและควรแปรงอย่างนุ่มน
   ระมัดระวัง อาจใช้ยาสีฟันและน้ำยาบ้วนปากเพื่อป้องกันการติดเชื้อ
6. ผู้ป่วยจำเป็นต้องรับประทานอาหารเหลว ห้ามเคี้ยวอาหาร เป็นเวลา 6-8 สัปดาห์
7. หลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมหนัก เช่น เล่นกีฬาที่กระทบกับขากรรไกร 6-8 สัปดาห์
8. ไหมที่อยู่ในช่องปาก จะนัดมาตัดไหมประมาณ 2 สัปดาห์หลังผ่าตัด
9. ต้องมาพบทันตแพทย์ทุกสัปดาห์เป็นเวลา 1 เดือน เพื่อตรวจติดตามอาการ จากนั้นจะนัดทุกๆ 3 เดือน เป็นเวลา 1 ปี
10. ภายหลังการผ่าตัด 9-18 เดือน ทันตแพทย์จะพิจารณาการผ่าตัดถอดแผ่นโลหะดามกระดูกออก

> อย่างไรก็ตามการจัดฟันร่วมกับผ่าตัดขากรรไกรนั้น ไม่ว่าจะใช้วิธีใดจำเป็นต้องเข้ารับการจัดฟันต่อในทุกกรณี

ซึ่งผู้ป่วยสามารถเลือกชนิดของเครื่องมือจัดฟันได้ว่าจะใช้เหล็กดัดฟัน หรืออินวิสไลน์
การจัดฟันร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกร สามารถช่วยแก้ ไขการสบฟันผิดปกติ และเสริมสร้างความสวยงามให้
หากสนใจสามารถเข้ารับคำปรึกษาจากทันตแพทย์ ศูนย์ทันตกรรม รพ.นครธน หรือ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมโ
9999 ต่อ 1346-1347

ปรึกษาทุกปัญหาสุขภาพแบบออนไลน์
ไม่เสียค่าใช้จ่าย